Ч. 74. Львів, субота дня 31. марця (13. цьвітня) 1907. Річник XI.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских съвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хоружчини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає сяглине на попередне застереженя.— Реклямації неопечатаніе вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Поданки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Голоси остороги й розваги про нашу народну політику.

(Дальше).

Ми навели частину з письма щирого патриота з Поділя, котре влучно висловлює, як то у нас обходить ся дневникарство, а також деякі проводирі політичні з людьми, що від наймолодших лїт щиро трудили ся для народної справи. Сей голос подільского народолюбця і недавно поданий нами голос другого народолюбця з Самбірщини можуть стати певним доказом, що наша суспільність відчуває ті яскраві похибки в нашій народній політиці, коли навіть ветеран наш парляментарний п. Романчук був приневолений двічи забрати слово і спокійно та предметово, але рішучо остерегти перед таким поступованєм, перед такою роботою, і накликувати нашу суспільність до розваги і отями.

А вжеж найлїпшим доказом, що наша політична робота іде хибною дорогою, що она вимагає рішучої і основної направи є недавно в »Дїлї« оповіщений голос бувшого посла держ. ради і кр. сойму д-ра Теофіля Окуневского, котрий якимсь чудом, здає ся через недогляд, пересовгнув ся скрізь остру цензуру редакциї, яка не давала місця свого часу вельми спокійно написаним осторогам д-ра Е. Олесницкого, а недавно відказала місця »реакцийній« промові на Шевченківских роковинах д-ра Ів. Копача.

Статя д-ра Т. Окуневского, котрого вже таки годї підозрівати о польонофільство, о якийсь сервілїзм, опортунїзм і такі инші — ізми, які звичайно навязують, хоч зовсїм без всяких доказів, Барвіньскому і его прихильникам та однодумцям, написана з питомою его вдачі щиростю і палкостю, викликала сильний відгомін не лише в рускім, але й в польскім дневникарстві. Ми повторили сю статю в цїлости яко вираз погляду горячого і щирого народолюбця, котрий з боку глядить на політичну роботу львівских керманичів і дневникарів, а що сю статю повторили не лише рускі, але й польскі дневники, се не відіймає їй вартости, не приносить нечести ей авторови, а навпаки съвідчить, що автор доторкнув ся болючої вельми рани нашої суспільности, розкрив її, як розумний лїкар, не щоби заліпити її яким пластром, але щоби приглянувши ся їй і розслїдивши її основно, обдумати певний для неї лїк. Ми розуміємо се дуже добре, що така гірка правда висловлена на адресу львівских керманичів політики народної рускої діймила їх до живого, позаяк они вважати себе непогрішимими і привикли свої погляди, своє поступоване називати волею руского загалу. А тимчасом вже не »польонофільский« Руслан, (як они звикли відзивати ся задлятого, що деколи якийсь польский дневник або й »Галичанин« покличе ся на наш погляд), не голос якогось барвінщука з Самбірщини або з Поділя, але сам провідник рускої народної політики п. Романчук, а за ним найгорячійший опозиционїст др. Т. Окуневский обливають їх зимною водою і накликують до розваги, остерігають перед занапащенєм нашої народної справи. Замість бо піддержати змаганя руских послів, скріпити їх становище, яке они мали серед так трудних обставин, накинуло ся на них вже не москвофільске або радикальне чи соціялїстичне, але власне народно-демократичне дневникарство, що ті »посли говорили в парляментї гарні опозицийні промови, робили »ексодуси« а фактично не робили нїяких дійсних трудностий правительству, не робили фактичної опозициї і вели політику опортунїстичну, а лише »трохи лїпше держали ся рускі посли соймові«. Політикам львівским припав до вподоби оклик палкого посла соймового о. Яворского, що рускі посли повинні би так поступати, щоби їх треба було силою викидати з сойму і они притакують сему окликови та докоряють соймовим послам, що »фактично они так не поступали і нестарали ся довести до того, щоби їх з сойму викидали".

Подібної гадки був також і редактор »Гайдамаків« про політику послів руских в державній радї, він був (так само як і национал-демократичі редактори) съвято переконаний о тім, що обструкция против виборчої реформи була можлива, що рускі посли не повинні були виходити з салї, а говорити і говорити, а колиб уже язики зболїли, не дати ся винести з салї і до останної хвилї бодай обертати язиками. Такі погляди можуть переконати декого в якімсь сїльскім закутку, але хто съвідомий парляментарних відносин, здвигне хиба плечима на такі помисли.

Ще в живій тямцї усїх нас, як то народно-демократичне дневникарство докоряло дрови Олесницкому, що запостив народну справу за станиславівску ґімназию, ще в живій тямцї ті напасти на п. Василька, що він недобре заступав руский нарід в виборчій комісиї, бо нїбито не знає галицких відносин ітп. Нїчого дивного, що таке поступоване дневникарства народно - демократичного супроти соймових і парляментарних послів до живого діймило д-ра Окуневского.

(Дальше буде).

Допись.

З Старого Самбора.

Старий-Самбір можна назвати містом руским, бо тут числом душ перевисшають Русини так Жидів як і Поляків. Та се еще за мало. Як раз в такім містї повинно ся бачити ту рускість на кождім кроцї. Всї склепи є жидівскі, крім двох польских. Нема тут пекарнї християньскої, так, що в часї жидівских съвят, коли то їм не вільно їсти хлїба, треба їсти черствий хлїб, а по кількох днях і такого не можна дістати. Всї склепи жиють з рускога гроша, бо місто переважно руске а повіт чисто руский, а мимо сего написи по вивісках склепів польскі з жарґоном жидівским, крім склепів польских, де є і руска напись, Та одно чоловікови впадає в очи: Велика часть міщан займає ся кушнїрством, а всї річи, які суть потрібні до сеї роботи, як нитки білі, кольорові, шовк, голки, — купують у жида, котрий лише з того і з них жие.

Чиж не могли би кушнїрі утворити спілку, щоби на свій рахунок спроваджувати собі дешевше і лїпші прибори? А се легко можнаб зробити, бо і льокаль найшов би ся на таку цїль таки в каменици брацтва церковно-кушнїрского. А то в домі брацкім повсаджувались жиди (!), та продають собі свій товар і набивають кишенї.

Та взагалї в Старім-Самборі здав би ся конечно руский склеп, бо і околиця в нїм купувала би. Час би було старосамбірским міщанам постаратись о свій дім читальняний, щоб читальня не потребувала міститись по чужих кутах, де єї так люблять, як пси дїда на перелазї.

Впрочім люкаль, в якім містить ся тепер читальня »Просьвіти» є вже за малий і в нїм не може товариство добре розвивати ся, бо не можна в нїм

дати нї концерту, нї представленя. Велику правду сказав наш ґенїй Шевченко, що „в своїй хатї, своя правда сила, і воля“, тому члени читальнї всїми силами повинні постаратись о свою хату, а не бути на комірництві. Замість платити великий гріш за винайм помешканя для читальнї, лучше позичити гроша, та поволи сплачувати довг і за кілька лїт булаб хата своя чиста, без довгу. Дім є запорукою, що товариство буде розвивати ся, доки винаймаєсь хата, доти его розвій, а навіть істноване зависиме завсїгди від одного чоловіка, що дбає про сетовариство. А булаб велика шкода наколиб читальня „Просьвіти“ в Старім-Самборі підупала. Треба признати, що від $1^1/_2$ року она дуже гарно розвиваєсь, як прийшов тут молодий сьвященик, що дуже ревно нею заняв ся. Вправдї нїкому з членів не можна відмовити, шоб не дбав про читальню, а приміром секретар громадский п. Білобрам положив великі заслуги коло читальняного хору.

Уреба подивляти ту велику гармонїю межи місцевою рускою (але правдиво рускою) інтелїґенциєю, що є членами читальнї, та членами м щанами. Тут нема зарозумілости, противно всї поступають по правдиво християньски, щиро демократично, що не гордять і найменшим братом. І коби так не злі духи, що сїють роздор межи людьми, то міщаньство старосамбірске піднесло би ся високо і не позволилоб собі їздити по голові першому лучшому сурдутовцеви ворогови рускости. Та твердь, що то така тверда до роботи, бо сама нїчо не робить і другому колоди ставить, є завадою до згоди. А всеж таки йде до лучшого, бо і міщаньство чим раз більше пізнає, хто за него дбає.

В однім році число членів читальнї подвоїло ся і є їх тепер півтора сотки. Най лише члени не засипляють справи будови свого дому, най зійде ся видїл, та обдумає добре сю справу, а при божій помочи і добрій волї всьо піде гладко, тілько вперед!

За взір взятиб міщанам своїх братів передміщан Посадчан. Перед роком забуті, заложили читальню, а до року купили хату. А деж подїлась колишня слава нашого міщаньства, як не в недбальстві, та бутї? По ґрунтах міщаньских жиди повибудовували свої каменицї, а міщанин оставсь гень! гень! за містом. Ратуйте бодай се, що еще вам осталось.

З вірою в свою будучину, просьвічені правдою, ставайте до роботи!

Ст.-Самбірянин.

Богато роботи, та рук за мало.

В київскій „Радї“ заміщує д. І. В. Тарасенко, »лист з глухівского повіту«, в якім звертає увагу на небезпеку змосковщеня згаданого повіту, як і всїх українських поясів землї, сумежних, або перемішаних з московскими. Д. Тарасенко глядає заради на сю хибу в збільшеню видавництв українських брошур і часописів. Однак попри се, здає ся нам, требаб і застановити ся, хто такий розширить сї брошури і часописи між сїльский народ, хто причитає їх і пояснить так, щоби з него вийшла справжня і грівка користь для просьвіти і українськой ідеї між населенем? Як ми вже при иншій нагоді вказали на се, — того завданя найкраще може доконати українське духовеньство. А хотяй оно в більшій части змосковщене, а взагалї зависиме від єрархії і правительства, то всеж таки, особливо низше духовеньство, походячи з крови і кости чисто українськой, дало би ся скоро позискати для демократичної і в дусї науки Христа лежачої ідеї українства, колиб тілько зі сторони стоячих на чолї українського руху провідників починено в сїм напрямі відповідні змаганя. Як відомо, серед зрадикалїзованого росийского громадяньства православне духовеньство остає в ізоляциї, в пониженю, майже в погордї, тож колиб українська суспільність належито оцїнювала вагу церковних основ і впливу духовного стану у народнім відродженю, то позискала би небавом все українське духовеньство для рідної справи. Найкращим доказом правдивости наших слів є виходяча в Камінци подільскім епархіяльна часопись »Подолія«, видавана вправдї на московскій мові, яка однак промовляє горячо за українською школою, за українськими проповідами по церквах ітд. ітд.

Се важна справа найблизшої будучини; а поки що пригляньмо ся невідрадній теперішности:

Скрізь по селах, пише д. Тарасенко — де не зобачиш купку людий, тільки й чуєш розмови про державну думу. Багацько балакають про стелю, яка мало не сховала під собою депутатів в Таврийскому палатї. На думку селян обвал стелї зроблено навмисне, щоб вибавити думу від частини тих народних заступників, що прийшлись дуже не до вподоби вищому урядови. Після відкритя думи чимало селян почало передплачувати невеликі поступові росийскі часописи. Хто богатїйший — передплачує сам, а вдобі в складчину по 10 по 20 коп. Єсть приклади, що в складку крім дешевшої, який небудь гурток згребеть ся й на таку часопись як от »Товарищъ« або що. Ось тілько біда читачам селянам: росийскі часописі, а особливо доросшї друкують ся такою мовою, яка їм мало зрозуміла.

Поруч з великою силою часописів поступових шоденно пливом-пливуть в наші села і часописи щиро-чорносотенні. Сї людожерні часописи здебільшого задармо висилають ся майже в кожде село. Тут до речи сказати, що чорносотенщина у нас в повітї не може хвалитись значним успіхом.

Радїючи з певного факту розбудженя в селяньстві стремлїня до широкої самосьвідомости що до політичних загально-державних справ, разом з тим з смутком треба завважити, що сей факт вже подає виразні ознаки великої небезпеки, яка в нашім повітї загрожує справі розвитку самосьвідомости национально-українськой. Глухівский повіт межує ся з одного боку із цїлком обмосковленим повітом новгородсїверским, а з другого з росийскими ґуберніями — курскою та орловскою. Таке становище дуже прикро одбиває ся на мові, в звичаях і взагалї на всьому побутї місцевої українськой людности. Особливо останнїми роками, коли повіт у декількох місцях пронизала зелїзниця, обмосковлюване пішло широким кроком. Успіхови обмосковлюваня місцевих Українців дуже багацько сприяє ще й те, що майже вся місцева, так звана, інтелїґенция вороже становить ся до українського питаня. І коли ще по селах сей шкодливий процес трохи гальмував ся через ріжні умови (напр.: далечінь сїл від містечок та зелїзниць, брак почти і т. и.) то по таких містечках як от Шостка, Марчихина-Буда, Янполь, Воронїж і Дубовичі (про самий Глухів нема чого й казати) вже зараз українську мову страшенно покалїчено, забруднено москалїзмами через силковане пристосувати рідні, щиро-українські слова й цїлі вислови до чужої московскої вимови. Замісць гарних українських пісень все частїйше вигукують безглузді московскі »частушки«, теж попереверетані українською вимовою. Виробляє ся якийсь бридкий українсько-московский жарґон, в якому непризвичаєне вухо без жалощів ріжуть »аканя« та »йоканя« (наприклад: »хадїв«, »хадьом«, — замісць ходив, ходїм), жарґон, який незабаром доведе українську мову до повного знищеня.

І от, при такому станї річий надії визвольних часів захопили наших людий. Як і по всїй державі, події ті дуже зворушили тут людність, зацїкавили її своєю новиною і значністю тих великих завдань, які зненацька перед нею виявились. Зараз виявилась потреба знайти таких жерел, що давалиб їй правдиву відповідь на її запити, що хоч трохи задовольнялиб її розбуджені від довгого спаня духовні нужди. Сими жерелами стали росийскі брошури і часописи, і до них, як за сьвіжою, живою водою потягнулись люди. А що в росийских часописях і брошурах майже зовсїм не згадує ся про українське питане, то само собою зрозуміло, що народ починає зовсїм забувати, до якої саме нації він належить. Про істноване друкованого українського слова далеко не в кождому селї наші люди навіть знають. На кождому кроцї вони натикають ся на устне і друковане слово росийске — хоть часом і зовсїм для них незрозуміле, і мимоволї переймають его, призвичаюють ся до него і в своєму хатньому і громадскому житю все далї і далї відходять від мови рідної, українськой. Особливо виразно можна постерегати се на нашій молодї, на якій, як на елементї чутливійшому, виразнїйше відбивають ся всї течії сучасних людских настроїв.

На се зявище не можна нї в якім разї заплющувати очий. Небезпека »обрусїня« цїлої частини України, небезпека, що росте не по днях, а по часах, есть дуже велика, небезпека для ідеї відродженя України, для культурного житя, можна сказати навіть більше: вона загальна для всїх українських місцевостий, сумежних з росийскими, а через се вона і повинна звернути на себе увагу всїєї поступової українськой людности. На се

шкідливе зявище українське громадянство повинно якось реаґувати. Невжеж можливо з спокійною совістю ждати, поки глухівский повіт зовсім обмосковить ся, а далї візьметь ся обмосковлювати повіт кроленецкий та инші? З спокійною совістю тепер, коли друковане українське слово має право громадянства в державі? Ні, сего не повинно бути! На мою думку процес »обрусѣня«, поки ще не пізно, можна припинити, а може й зовсім винищити. Треба тільки вибивати »клин клином«, як кажуть Росияни. Треба так зробити, щоб на всї ті запити, які тепер саме хвилюють людий, вони знаходили відповідь не в росийских часописах і брошурах, а в часописах і брошурах українських, писаних популярною мовою. Треба, щоб замість росийских букварів, азбук, пісенників та иншого »лїтературного« сьмітя, яке звичайно заповняє полички наших книжних крамниць — наші люди знаходили там справжню лїтературу українську. Треба, щоб українську часопись і книжки можна було бачити і в кождій чайній і в волости і в сїльскій розправі. Крім того треба так поставити справу, щоб українські книжки й ґазети могли видержати конкуренцию з такимиж росийскими. Тільки тодї, колиб саме так налаштувати ся дїло, і можна булоб не турбуватись за культурно-национальний розвиток тих частин української території, що находять ся у подібному становищі.

А длятого, щоб ся здїйснилось, треба, щоб більше проявляли житєвої сили наші молоді просьвітні товариства в справах видавництва дешевих книжок і часописів, треба, щоб живійше взялись до сего такі шановні видавництва як от „Вік“ „Просьвіти“ „СПб благот орит. общество“ та инш., а найголовнїйше, треба, щоб все поступове українське громадяньство, зрозумівши всю вагу і значність біжучої хвилї, взяло горячу участь в сему великому й сьвятому завданю — ратунку дорогої нам справи не словом тільки, але й дїлом, але й своїми грошевими жертвами, які повинні пійти, як на побільшенє коштів просьвітних товариств так і на заснованє загального фонду. Істнованє такого фонду зробилоб незмірно велику послугу справі відрожения України взагалї і в випадках »обрусѣнія« тих українських місцевостий, яким оно найбільш загрожує.

Гаятись з сею справою не можна. Тепер саме слушний час поставити народню сьвідомість на певний ґрунт і за змарнованє сего часу важна відповідь перед істориєю впаде на сучасне українське громадяньство.

І. В. Тарасенко.

Новинки.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Ігнатия; римо-кат.: Юстина. — В недїлю: руско-кат.: Марка римо-кат.: Валєриана.

— **Бандура і бандуристи.** На сю тему виголосить п. Гнат Хоткевич відчить в недїлю 14. с. м. в салї »Народного Дому« о 7. год. вечер. Підчас відчиту будуть показувані рисунки інструментів, споріднених з бандурою. Проспект того відчиту напечетаний на афішах, каже надїятись, що відчит буде дуже займаючий. Прелєґент начеркне історию музики від найдавнїйших часів і перейде до музики на Україні. Порівнає укр. інструменти музичні з подібними у инших народів і перейде до історії бандури і бандуристів. Вступ на відчит коштує: I-рядне крісло 2 К, II-рядне 1·50 К, III-рядне 1 К. Вступ на салю 50 сот.

— **З львівского університету.** Ректорат зарядив якийсь таємничий, окремий порядок вписів на лїтний піврік. Між иншим оголошує він, що всякі друки до вписів продає ся від завтрішної суботи в будинку хемії при ул. Длуґоша 6 і там містить ся також подавчий протокол правничого виділу. Там також будуть видавати білєти вступу до головного будинку університетского, де будуть впускати вписуючих ся студентів партиями по черзї нумерованих білєтів. Поданя о увільненє від чесного має ся складати в I салї гол. будинку. Декани виділів будуть урядувати: лїкарского від 9—10 год., правничого від 10—11, а фільософічного від 11—12 год. кождого дня вписів.

— **Памятник для руской громади.** Піднесений в нашій часописи проєкт здвигненя дорогою складок памятника в 1.000-ній громадї, яка ухвалить завести руске урядованє, найшов признанє в тижневнику „Основа“, котрого редакция призначила на ту цїль 25 К. Число тих руских громад добігає вже тисячки. З огляду, що годї буде рішити, котра як раз громада є точно тисячною з черги, треба буде вибрати з поміж громад близько тисячної одну з визначнїйших, яка також своїм положенєм надає ся найвідповіднїйше на здвигненє в нїй памятника.

— **Руский язик урядовий** завели у себе дальше отсї громади: Букавина (пов. Бібрка 32), Іванківка, Манява і Невочин (пов. Богородчани 13), Верхняківцї, Висїчка, Волківцї к. Борщ., Пищатинцї і Стрілківцї (пов. Борщів 30), Павлокова (пов. Березів 4), Нагірянка (пов. Бучач 18), Стрільче (пов. Городок 16), Перемилів і Сокиринцї (пов. Гусятин 9), Уднїв і Сулимів (пов. Жовква 9), Торске і Лисївцї (пов. Заліщики 15), Мислів (пов. Калуш 15), Горбачі, Добряни, Поршма, Черкаси і Товщів (пов. Львів 22), Загороди (пов. Мостиска 27), Чорні Ослави (пов. Надвірна 9), Мохначка вижна і Мохначка нижна (пов. Новий Санч 2), Вірко (пов. Перемишляни 26), Демешківцї, Нїмшин і Різдвяни (пов. Рогатин 41), Кульчиці шляхоцкі і Кульчиці рустикальні (пов. Самбір 35), Мошків і Шмитків (пов. Сокаль 42), Надорожна (пов. Товмач 15), Ласківцї (пов. Теребовля 6), Боберка, Дидьова і Локоть (пов. Турка 16), Улазів (пов Цїшанів 25), Нагірянка (пов. Чортків 5). (Числа при назвах повітів означають, кілько громад в дотичнім повітї ухвалило урядувати в рускій мові). Руский язик урядовий завело доси 965 громад.

— **З краєвої комісиї рентових осель.** В сеймовім будинку у Львові відбуло ся дня 7. с. м. під проводом краєвого маршалка ґр. Баденїя засїданє краєвої комісиї рентових осель при участи д-ра Пілята, д-ра Гупки, д-ра Короля, д-ра Савчака, Торосевича і д-ра Вайґарта. Референтом справи управитель краєвого бюра комісиї рентових осель др. Генрик Савчиньский. Розглянувши предложені поданя о рентові позички і перевівши дискусию, ухвалила комісия признати шість рентових позичок, а то: одну в бобрецкім повітї в квотї 10.000 К, чотири позички в перемишляньскім повітї в квотах 6.000 К, 5.800 К, 4.000 К і 13.000 К, та одну позичку в жовківскім повітї в квотї 6.000 К. Пять подань о удїлене позичок полагоджено відмовно, а що до одної просьби відложено рішенє аж до засягненя близших информаций.

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

22)

Ч. 10.

Лист Із. Воробкевича до Д. Танячкевича,
писаний 1865 р.

(Дальше).

Написалымъ прозаічне сочененіе про нашу народну пісню добренько и до річе, болше зъ музекално-исторецкого возріниа (Standpunkt), написалимъ одну довшу исторецку думу про Трехтиміровъ, али ихъ тобі пôслати боюсь, босъ мя гей перепудивъ а я якъ знаєшъ страшка сынъ. За поезіечку »и такъ въ світі бувае« не споминаешъ ти ні словечка а она братічку-орлеку такі зъ жетя взята и въ нашымъ силі сталася. Духъ поета кордону немае, онъ до серца свого все горнетъ шо красни и люби, ôнъ співае за Гуцули и козаки, за Дніпра и Черемшъ, ци сядетъ мотелчекъ на сю ци на ту квітачку єму однако, кобы лишъ чуднымъ нектаромъ пôдпився. Вруче зъ твоі датки редакціи славноі »Мета« 3 р. в. а. яко предплату на пôврôкъ,. необезпечаю колись щос преслати бо до политеки отъ разу охоти немавъ може колись — слова слабо коли и четаю а красні статія Мети н. п. „Потравтесь або ще заіти н. д. м. четаі, четаі и все хочитця. Посилаю тобі сколка поезіечокъ, всі ще скомпонованны передъ твою наукою, пізнашъ якъ шо перепуджині по стрімлячымъ волосю, але якъ педагогъ добрыи благо ихъ привитай, бо трафилося то и зъ страху діти подуріли. Въ слідующымъ листі получешъ може ліпші творе а тепер вібачай. Мови, граматики немаю, али мисли, чувствія тôлко що бысъ мôгъ ными ціле русски море наполнити.

Означу тобі мою малоруску біліотечку, аби не преславысь таку книжку яку маю: Зборники до народных пісень ôтъ Максемовіча аж до Коцюпинскаго и всі котрі передомъ споминавъ.

Кулиша Досвітки.
„ Записки Южноі Руси.
Марусю.
Вінокъ

и всі съ ставропігіанскі кнежки и брошуре котрі хочешъ и знаешъ, за словарь (хіба тоі Шмідта) и неспоминаі от и тôлко братічку кнежочокъ моехъ.

Ніякого ôдатку я нестрахаюся, купувавбымъ кнежки то ажъ га! али зъ ôтке? годі добраго прочитати и научити ся а ти такъ много жадаешъ. Моі дві драматечні сочененія пôсланы до редакціи Слова у безвість пропали. За першу »Ивасъ и Олена« казали шо за два а за друге »Козакъ бангуреста« ні споменки. Прешле мені орлеку рітмъ в котрымъ бы я щосъ драматечного писавъ — на тымъ полю мае где духъ гуляти — написавбымъ для тебе щосъ — зъ жетья Гуцулôвъ котрыхъ такъ любишъ и боронишъ.

Прочитавше Оповіданіа М. Вовчка, немôг-мъ ôтремати аби тобі щосъ непислати, посилаю тобі мого „вимуштрованого коня“ мое друге прозаечне сочененіе — поправъ братечку, засмійся трохи и потішъ мене.

Буваи мені здоровъ и незабувай твого щерого друга
Д. М.

Уклонися ôтъ мене цілі громаді.
На Буковині 1865.
Дописано олівцем:
Моі орлеку!

Друга буковинска пісня Г. Федьковича добра, али та шездара — ци яка мара дуже фалшиво вторуе — може виною ксилограф? Друкуі лишъ голосъ (милодію) — бо аби шо добре згармонізувати треба хоть азбуку генералбаса знати. Та ціла милодіа у fis-moll-у дочого тамъ чужоі модуляцій? тре (три) перші такти A-dur честын, а отъ гармоніи 6-го такта можъ и настрашитися.

Буваи здоровi:
Исидор.

(Дальше буде).

— **Зарібкова еміґрация** в минулім році з Галичини до Німеччини числила кругло 130 тисяч голов. Сего року зарібкова еміґрация зросла так, що затрівожила польскі ґазети. Від кількох тижнів день по дни їде по кілька поїздів з еміґрантами зі східної Галичини до Німеччини. Польска праса з трівогою питає: яким робітником будуть поміщики обробляти поля?

— **Передвиборчий рух.** Русини міста Стрия поставили на міский округ Стрий-Калуж кандидатуру адв. д-ра Евгена Олесницкого. В міскім округї Бережани-Рогатин і т. д. кандидує др Володимир Старосольский зі Львова (соц.-дем.).

— **Іменованя.** Львівский висший краєвий суд іменував авскультантами: рахункового асистента намісництва Александра Сташкевича і концептового практиканта краєвої дирекциї скарбу Чеслава Адольфа, а дальше судових практикантів: Ів. Коха, д-ра Мар. Ґута, Берля Боґена, Як. Гопфена, Каз. Цеглецкого, Вол. Міндовича, Евг. Бесядовского, Дм. Байрака, Меч. Котковского, Мих. Ґеника, Мик. Балицкого, Вол. Підлуского, Вол. Шавалу, Мих. Мотиля, Фр. Філіпка і Евз. Ярошиньского. — Львівский висший суд іменував канцелістів: Ант. Ґерулю в Золотім Потоці, Ів. Куса в Дрогобичи і Севаст. Кляра в Перемишли канцелярийними офіциялами в X. кл. ранґи з полишенєм їх в дотеперішних службових місцях.

— **Аґрарні рухи в Бесарабії.** Під впливом розрухів в Ромунії заносило ся на аґрарні розрухи в росийскій Бесарабії. Але, як доносять часописи, росийске правительство затопило цілу Бесарабію військом і вислало на села урядників, які мають посередничити межи селянами а дворами в справі винайму селянам землї. Обшарники будуть мусїли четвертину своїх дібр пустити селянам в аренду, аби тим чином забезпечити ся перед розрухами.

Телеґрами

з дня 12. цьвітня 1907.

Прага. Підчас побуту цїсаря в Празї буде там також архікн. наслїдник престола Франц Фердинанд, який також буде мешкати в замку. Загалом буде в замку мешкати з монархою 290 осіб єго дружини.

Париж. „Eclair" доносить, що одною з найважнїйших точок анґлїйско-еспаньского порозуміня, уложеного онодї підчас зїзду королїв анґлїйского і еспаньского в Картаґенї є зобовязанє Анґлії до помочи Еспанії відбувати і узброїти фльоту.

Рух зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1906 після середно-европейского часу.

До Львова на дворець головний приходять:

З Іцкан	**12·20***, 6·10, **1·40** 5·45, 9·05*
„ Кракова	**2·31***, 5·50*, 8·45, **·30**, 5·25, 9·30*
„ Підволочиск	7·20, 11·45, **2·20**, 5·50, 10·30*
„ Лавочного	7·29, 11·50, 10·50*
„ Рави рускої	7·50, 4·50
„ Станиславова	8·05
„ Самбора	8·15, 1·50, 9·20*
„ Яворова	8·18, 4·37
„ Коломиї	10·05
„ Ряшева	10·35

На Підзамче.

Підволочиск 7·05, 11·30, **2·08**, 5·35, 10·16

Зі Львова з головного двірця відходять:

До Кракова	**12·45***, 1·—*, **2·45**, 6·35* 10·05*
„ Іцкан	**2·51***, 6·15, 9·20, **2·40**, 10.40*
„ Підволочиск	6·20, 10·55, **2·21**, 6·15*, 9·50*
„ Яворова	6·55, 6·—*
„ Лавочного	7·30, 2·30 6·25*
„ Самбора	8·55, 4·15, 10·51
„ Станиславова	9·10*
„ Белзця	10·45
„ Ряшева	4·05
„ Коломиї	3·30
„ Рави рускої	7·25*, 11·35*
„ Стрия	11·10*

З Підзамча:

„ Підволочиск 6·32, 11·07, **2·32**, 6·27*, 10·02*.

Примітка. Поїзди поспішні друковані і черенками товстими; поїзди нічні є назначен. зьвіздкою. Пора нічна числить ся від 6. год вечір до 5. год. 59 мінут рано.

За певну і добру льокацию
поручаємо:

4½% листи гіпотечні
4% листи гіпотечні
5% листи гіпотечні преміовані
4½% листи Товариства кредитового земского
4% і 4½₀% листи Банку краєвого
4% позичку краєву
4% облїґациї пропінацийні і всїлякі ренти державні

Ті папери продаємо і купуємо по найточнїйшим курсї деннім.

Контора виміни
ц. к. упр. гал. акц.
БАНКУ Гіпотечного.

„РУСКА ЩАДНИЦЯ" в Перемишли принимає вкладки щадничі щоденно в годинах урядових і опроцентовує їх на 4% починаючи вже від слїдуючого дня по дни зложеня які і процентують ся до послїдного дня перед днем відобраня.

ВКЛАДКИ в „**Рускій Щадници**" можна складати особисто в касї товариства, почтовими переказами, листами гропевими, чеками почтової щадниці, котрі Дирекция Щадниці на жадане безплатно достарчає, в филіях банку австро-угорского на рахунок „**Рускої Щадниці**" в товариствах: „Взаїмного кредиту Днїстер" у Львові „Краєвий Союз кредитовий" у Львові і „Банк звязковий" в Станиславові.

„**Руска Щадниця**" удїляє позичок:

а) гіпотечних, піврічними амортизацийними ратами платних на 5% на протяг лїт 10—50 після вибору позичаючого;
б) на льомбард ефектів на 5½%:
в) на есконт векслїв на 6%, на векслї переказані за 3—6 місяців платні.

Справи позичок полагоджуєсь можливо скоро.

Всяких информацій і друків удїляє канцелярия „**Рускої Щадниці**" ул. Косцюшка, Народний Дім I. поверх, щоденно безкорисно в годинах урядових від 9—1 год. кромі неділї і руских сьвят.

Після § 14. устава „**Рускої Щадниці**", через ц. к. міністерство справ внутрішних затвердженого, вкладки в товаристві „**Руска Щадниця**" в Перемишли надають ся до льокациї капіталів пупілярних, фондацийних і т. п., має отже „Руска Щадниця" обезпеку пупілярну.

Дирекция „РУСКОЇ ЩАДНИЦЇ" в Перемишли.

Colosseum
в пасажи Германів
при ул. Соняшній у Львові.
Нова сензацийна програма.
від 1. до 15 цьвітня 1907.

Щоденно о год. 8. вечер представленє. В неділї і сьвята 2 представленя о 4. год. попол. і о 8. год. вечером. Що пятницї **High Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул. Короля Людвика ч. 5.

Наша наукова полєміка.

(Кілька слів правди д-рови Щуратови).

(Дальше).

Здаєсь др. Щ. чи не хоче, чи може не в станї зрозуміти сего, що якийсь факт з патриотизму оповісти скорше, чим другий, се не те саме, що з патриотизму перекрутити, сфальшувати. Я на ст. 33 і 34 своєї критики підношу виразно, що хоч Длуґош з патриотизму подає наперед опис боротьби своїх земляків, то яко історик згідно з історичною правдою зазначує сейчас, що Литовцї перші вдарили на ворога, хоч боротьбу Литовців описує аж в слїдуючім уступі. Річ инша з оповіданєм в Лїт. Бих. Єго автор, як се підносить Тіхоміров, приписує побіду виключно Литовцям, хоч і з Длуґоша і з инших жерел знаємо, що головно, коли не виключно заслуга побіди в сій битві припала в участи Полякам. Таке поступованє автора Лїт. Бих. називає ся тенденцийностию і якраз ту цїху цїлого оповіданя підчеркує Тіхоміров в своїм висказї. А се відбирає оповіданю сеї Літописи право на беззглядну історичну достовірність. Правда, др. Щ. хоче конче боронити достовірности оповіданя Лїт. Бих., бо в противнім разї мусїв би признати ся, що не знає істориї Ґрунвальдскої битви, скоро за сею Літописию приписує побіду виключно Литовцям.

В дальшім тягу закидає менї др. Щ., що я діскредитую Лїт. Бих., відкриваючи хронольоґічну похибку в датї Ґрунв. битви, хоч такі, нераз і грубші похибки є у Длуґоша, „наслїдки єго праґматизованя історичних фактів, на" що навіть в найновійшім часї звертає увагу др. Ґойський". Новий доказ, як др. Щ. пильно переглядає цитовані собою книжки і робить все на прихапци. Отже передовсїм увагу на се в данім випадку звертає не сам др. Ґойский, а цитує в тій справі (в свої праці „Wzajemne stosunki Polski, Litwy i Zakonu w latach 1399—1403" — Prewodnik nauk. i lit." 1906, ст. 308) погляд д-ра Прохаски, висловлений ним ще 1896 р. в єго „Przyczynk-ах krytyczn-их". Колиж зійшла бесїда на праґматизм, то требаб перше знати д-рови Щ., що подати хибну дату з мутної традициї, як се має місце в описї Ґрунв. битви Літописи Бих., а з огляду на праґматичну звязь подати факт з якогось року під иншим роком, се дуже велика рїжниця. Міг про се дізнати ся й з працї д-ра Ґойского, який, переводячи ревізию доказів д-ра Прохаски, згоджуєсь з ними (ст. 311), а именно що Длуґош мусїв знати документ виленьскої унії з 1401 р. „a w swej skłonności pragmatyzowania, łączenia wypadków, przeniósł to zdarzenie pod ten rok (1399), gdy w powieści o dziejach Witolda i klęsce nad Worsklą trafiła mu się do tego sposobność, a pod r. 1401 już tego nie powtarzał. З другої сторони повинен знати др. Щ., що в Лїт. Бих., як і в инших руских Літописях, винявши одиноку Галицко волиньску й мови не можбути про праґматизм, тож похибка в датї описи Ґрунвальдскої битви в Лїт. Бих. дасть ся пояснити тільки мутною традициєю, що тим легше до зрозуміня, коли зважити, що ся лїтопись повстала близько півтора століття після згаданої битви. Отже боронити сего та й ще фалшивими арґументами і анальоґіями, се річ просто сьмішна.

Закидає менї др. Щ., що я не привязую »нїякої ваги до пластики лїтописного оповіданя, хоч такий авторітетний історик, як Пєкосїньский, нею власне арґументує віродостойність оповіданя Длуґоша про коронацию Ягайла«. Очивидно, хто не знає розвідки проф. Пєкосиньского, сей повірить словам д-ра Щ., дарма, що він арґументи сего авторітетного історика подає зовсїм невірно. Бо проф. Пєкосиньский в розвідці »Czy król Władysław Jagiełło był za życia królowej Jadwigi królem polskim, czy tylko mężem królowej? (Rozprawy Akad. Umiej. wydz. hist. — filoz. T. 35, ст. 286—7) подає на доказ достовірности оповіданя Длуґоша такі арґументи (з яких др. Щ. умисно вибрав тілько оден?).

1) Факт коронациї Ягайла, яко незвичайний, мусїв бути занотований в численних рукописях і календарях, які певно всї ще доховались до часів Длуґоша і він з них міг черпати докладні відомости.

2) Жерело відомостий Длуґоша „okazuje się być bardzo szczegółowe, a zatem więcej na wiarę zasługujące", бо знає і про асистенцию епископів краківского і познаньского та про справленє на коронацию зовсїм нової корони.

(Дальше буде).

Видає і відповідає за редакцию **Лев Лопатиньский.**

З друкарнї В. А. Шийковского.